

Актуальні тенденції та перспективи розвитку автомобільного транспорту сходу України

Г. А. ЖОВТЯК

Харківська національна академія міського господарства

Як зазначив Голіков А. П., в найбільш загальному виді в Україні можна виділити чотири транспортно-економічні райони: Наддніпрянський, Прикарпатський, Причорноморський, Приазовський. Схід України охоплює Приазовський транспортно-економічний район. До його складу входять усі шість видів транспорту, і він є найбільш розвиненим в Україні. Район включає в себе Харківську, Запорізьку, Дніпропетровську, Донецьку і Луганську області.

Автомобільний транспорт Приазовського району України відіграє важливу роль як у внутрірегіональних, так і в міжрегіональних та транзитних перевезеннях вантажів і пасажирів. Його перевагами є висока маневреність, можливість доставляти вантажі „від воріт до воріт”. Автомобільний транспорт відіграє значну роль у забезпеченні змішаних і місцевих перевезень на невеликі відстані.

Територію Приазовського району перетинає досить розгалужена мережа автомобільних шляхів загального користування, довжина яких становить 39,7 тис. км, з них 39,1 тис. км – шляхи з твердим покриттям (98,5 %). Довжина автомобільних шляхів із твердим покриттям району становить 23,6 % від загальноукраїнської їх протяжності.

Щільність автомобільних шляхів загального користування становить 273 км на 1 тис. км², що приблизно на рівні з середньоукраїнським показником (275 км на 1 тис. км²). Найвищі показники спостерігаються у Донецькій (303 км на 1 тис. км²), Харківській (298 км на 1 тис. км²) та Дніпропетровській (287 км на 1 тис. км²) областях.

Приазовський район України перетинають два транспортні коридори, які визначені Урядом України як національні (Чорноморське економічне співтовариство (ЧЕС) та Європа-Азія), що дозволяє залучати додаткові

обсяги транзитних вантажопотоків. До транспортних коридорів висуваються високі вимоги щодо приведення їх інфраструктури та експлуатаційних характеристик до міжнародних стандартів. Проте структура мережі автомобільних шляхів загального користування в Приазовському районі не відповідає сучасним вимогам: довжина шляхів I категорії становить лише 2,1 % від загальної довжини шляхів з твердим покриттям. Досить низькою є якість дорожнього покриття та рівень розвитку дорожньої інфраструктури.

Викиди в атмосферу шкідливих речовин, що здійснюються автомобільним транспортом, становлять 95 відсотків викидів, що здійснюються пересувними джерелами забруднення.

Автомобільним транспортом Приазовського району України виконуються значні обсяги вантажних та пасажирських перевезень. У 2010 р. автомобільним транспортом перевезено 627 млн. т вантажів. Частка району в автомобільних перевезеннях вантажів України становить 53,7 %. Найбільші показники вантажних перевезень у районі спостерігаються у Дніпропетровській (359,2 млн. т) та Донецькій (149,8 млн. т) областях. Аналіз динаміки обсягів вантажообороту в Приазовському районі протягом останніх років свідчить про тенденцію до його зростання.

Автомобільний транспорт відіграє важливу роль і в пасажирських перевезеннях. У 2010 р. в Приазовському районі України автобусами перевезено 1275,3 млн. пасажирів, що становить 34,2 % загальноукраїнського показника. Найбільші обсяги перевезення пасажирів автобусами здійснюються у Донецькій (534,8 млн. осіб) та Дніпропетровській (347,6 млн. осіб) областях. Порівняно з попереднім роком обсяги перевезення пасажирів автобусами скоротились на 137,8 млн. пасажирів або на 9,7 %.

В Приазовському районі України проводяться певні заходи щодо реконструкції та будівництва автомобільних шляхів з твердим покриттям. Протягом 2000–2010 рр. підприємствами та організаціями усіх форм власності введено в дію 192 км автомобільних шляхів із твердим покриттям, що становить 17,3 % загальноукраїнського показника. Найвищі показники

спостерігаються у Дніпропетровській (65 км) та Луганській (45 км) областях. З метою залучення приватних фінансових коштів на реконструкцію та будівництво автомобільних шляхів передбачається надавати у концесію окремі маршрути.

Таким чином, автомобільний транспорт відіграє помітну роль у транспортній системі Приазовського району України. Цьому сприяє розвинена мережа автомобільних шляхів та високі показники їх щільності. Проте збільшення обсягів автомобільних перевезень в районі вимагає будівництва нових та реконструкції старих автомобільних шляхів, приведення їх технічного стану у відповідність до європейських стандартів, покращення рівня розвитку транспортно-дорожньої інфраструктури, забезпечення швидкості та надійності доставки вантажів, зниження рівня техногенного навантаження автомобільного транспорту на довкілля.